

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 52 (367)

Fredagen den 28 december 1894.

7:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. • 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. • 3:— Barngarderoben » 3:—</p>	<p>Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träfas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tital stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad</p>
---	---	---	---	--

Fredrika Ehrenborg,
född Carlqvist.

Den 15:de sistlidne mars var det jämnt hundra år, sedan hon, hvilkens bild i dag upptager den vanliga platsen i Iduns kvinnogalleri, såg dagen. Det är vidare 21 år sedan hon gick ur tiden. Hon är sålunda för mängden af denna tidnings läsare en alldeles obekant person. Ett och annat hundratal af dessa kända dock väl till både henne och hennes lifsgärning, och minnestecknaren är öfvertygad, att dessa med tillfredsställelse skola se, icke blott att minnet af henne upplifvas, utan äfven att den heder, som visas detta, ej blir för stor, då det sättes i förbindelse med sekularåret. Fredrika Ehrenborg har nämligen som författarinna redan intagit en plats i vår odlingshistoria. Hvilken betydelse hon som sådan en gång skall få, det kommer framtiden först att utvisa, men att hon emellertid redan nu intager en sådan, det skall förgäfvnes kunna bestridas. Hennes lefnads historia är dessutom ingen hvardagshistoria och skall redan från denna synpunkt — vi hoppas det åtminstone — lyckas tillvinna sig ett visst intresse. På henne kunna nämligen som på mängen annan,

men knappt i fullare mått, tillämpas orden: »Jag såg ej, hvart du ledde mig, långt från det mål mitt öga fäste» ty icke var hennes blick, till att börja med, riktad åt det håll, hvaråt den sedermera kom att vända sig; nej, hon leddes, utan att hon själf visste det, mot det mål, som för henne blifvit utstakadt. Fredrika Ehrenborg föddes i Karlstad, där hennes far var handlande. Hennes lif börjades med ett vägstycke, som lätt kunnat afklippa den af nornan nyss påbörjade lifstråden. Vattenståndet i Klarelfven var nämligen ej så regleradt som i våra dagar, och hon kunde, synnerligen vid islossningen, ibland så svämma öfver sina bräddar, att de olika stadsdelarne lågo som små öar, skilda från hvarandra genom de lössläppta vattenmassorna. Det var i mars månad och just en sådan tid. Föräldrahemmet hörde till »övärlden», och man kunde hvarken komma dit eller dän genom vanliga samfärdsmedel. Döpas skulle emellertid den nyfödda, och nu åtogo sig tvänne behjärtade personer att föra henne till prästen: en handverkarefru satte

Tjäna! vare vårt valspråk. Men hvem? Alla. Hvem representerar alla? Plikten.

Th. Vischer.

sig på en kälke med den lilla i famnen, medan hennes man gick bakefter och sköt den på de stora i stillvattnet * flunkande isstyckena.

Det lifsfarliga företaget lyckades, och hon som i lycklig okunnighet om den dödsfara, för hvilken hon var utsatt, fick genomgå denna, lefde för att själf kunna omtala den.

Denna händelse hade ett afgörande inflytande på Fredrika Carlqvists lif. Fostermodren, barnlös, men mycket barnkär, kände från den stunden, som om äfven hon hade en del i barnet, för hvilket hon satt sitt lif på spel, och besökte därför oftare än förut huset. Barnet, liksom djuret, känner instinktligt, hvar det har sina vänner, så äfven här, och den lilla tydde sig vänligt till gudmodren. Ett par år förgingo på detta sätt, men en dag öfverraskades den sistnämnda, som dittills varit den som genom *sina* besök uppehållit umgänget, af att själf emottaga ett sådant, och hvem var det som kom? Jo, den lilla Fredrika — nu en försigkommen treåring — som med en leksakslåda under armen var stadd på flyttning, i thy att hon mycket bestämdt förklarade, att hon tänkte stanna hos gudmodern. — »Dä ska du visst få, mitt kära barn,» svarade denna, omfamnande den lilla . . . »Dä ä väl ingen närmare än ja', som vågat lifvet för dig, att ta vård om dig, då du kommer så här.»

Denna uppgörelse emellan de båda hufvudparterna behöfde emellertid bekräftelse både af den lillas mor och hattmakarfruns man. Sådan erhöles från båda hällen, af den förra säkerligen med stor glädje, då hon efter sin mans död blifvit bragt i små omständigheter, och flickan öfverflyttades till det nya hemmet. Här stannade hon under hela sin uppväxt och de första ungdomsåren, ända tills hennes öde genom ett oväntadt anbud fick en riktning, hvarom ingen, och allra minst hon själf, kunnat ens drömma.

Fosterföräldrarna voro, som sagdt, ett välburget och inom sin krets ansett handtverkarfolk. Boningshuset hade tvänne våningar, af hvilka den nedre beboddes af värdfolket; den öfre var afsedd för gäster eller till uthyrning.

Vistelsen i detta hem blef nyttig på så sätt, att fosterdottren, i mån af växande krafter, tidigt fick lära sig tillhandagå gudmodren, och hon var ej mer än femton år, då hon under fosterföräldrarnes marknadsresor på egen hand fick förestå huset, med ett ord: hon fick lära sig att lita på sig själf. Detta gaf henne visserligen för framtiden den praktiska duglighet, som alltid utmärkte henne både som husmoder och i andra afseenden, men den alstrade äfven i lynnet en viss självfrådighet, ett begär att alltid få *sin* vilja fram, som äfven följde henne lifvet igenom. — Hvad som åter felades i detta hem, det var undervisning i bokligt hänseende. Fosterföräldrarna hade själfva intet lärt och ändå slagit sig godt fram, hvad skulle fosterdottren göra med mera bildning än andra flickor inom deras stånd? Det inneboende »gryet» inom henne och hennes brinnande kunskapsbegär gjorde dock, att hon på egen hand och i hemlighet skaffade sig ett litet kunskapsförråd, ovanligt både för hennes ålder och hennes stånd.

* Härmed menade fru E. — hon har själf omtalt händelsen — det vatten, som svämmat öfver stränderna och ej tillhörde själfva strömfåran.

Det var 1809, det år, då vårt lands tillvaro som själfständigt rike mer än någonsin hängde på ett hår. Truppsammandragningar ägde rum öfver allt, synnerligen på västra gränsen, och inkvarteringar hörde till ordningen för dagen. Karlstad blef i detta afseende icke skonadt och hattmakarehuset äfven uppfyllt af de ovälkomna gästerna. Dessa alla voro officerare och bodde i den öfre våningen. En dag kom emellertid en stadsbetjänt, medförande skriftlig rekvision om inkvartering för en kommissariatets tjänsteman, en ung fältsekteh Ehrenborg. Det hade sig litet svårt att emottaga honom, då huset redan förut var till sista plats upptaget, men saken rangerades emellertid, och några dagar därefter inflyttade han i huset. På detta sätt kom den unga Fredrika att göra bekantskap med den man, som af ödet var korad till hennes blifvande make, och den under så prosaiska omständigheter började frierihistorien slutade halftannat år därefter, den 1 september 1811, med vigsel i Karlstads domkyrka, då bruden var 17, brudgummen 22 år gammal.

Ehrenborg var redan då utnämnd till landssekteh med vitsord från den, som rekommenderat honom, att »en *statssekreterare* plats skulle vara för honom den mest lämpliga.» Efter nio års tjänstgöring förordnades han till vice landshöfding och halftannat år därefter till justitiieombudsman. Hade han lefvat, skulle han — mänskligt att döma — nog i sinom tid blifvit kallad till justitiestatsminister: »ingen plats hade varit honom för hög» — så sades det vid hans timade bortgång.

Till denne mans sida hade nu den fattiga, obildade och ingalunda vackra suttonåriga borgarflickan upplyftats. Hon gjorde sig emellertid ej ovärdig denna plats: genom sin ambition, sin kraft och lysande begåfning visste hon snart att ersätta bristerna i sin tidigare uppfostran, medan hon genom sitt goda hufvud och medfödda takt väl förstod att på ett ledigt och elegant sätt fylla sin plats som värdinna i deras gemensamma hem på det natursköna Råbäck på Kinnekulle i Mariestad och sist på landshöfdingeresidenset Marieholm. Ehrenborgska huset var nämligen på sin tid omtaladt för sin fina ton, och därför hade det kanske i första rummet sin spirituella värdinna att tacka.

Denna lycka blef dock kortlifvad. Efter ett tolfårigt äktenskap borttrycktes den framstående mannen i en ålder af blott trettiofem år. Hans bortgång ansågs som en riksförlust. Den församlade riksdagen följde hans stoft till grafven, redd vid Klara södra kyrkodörr, där vården till senaste åldrar skall påminna om en af vårt lands äldste och mest dugande män.

Detta dödsfall blef en ny vändpunkt i Fredrika Ehrenborgs lif. I denne make hade hon haft sitt allt. Icke nog med, att han som en trogen och kärleksfull man gifvit sin hustru allt hvad en sådan kan önska af hemlifvets stilla lycka, utan han hade äfven lyftat henne, den obemärkta, från hennes låga ställning till en sfer, som passade för hennes uppåtsträfvande, kanske något stolta sinne, och inom hvilken hennes lysande själssegenskaper under den utmärkte makens ledning fått tillfälle att dag för dag utveckla sig. Allt detta kände hon sig plötsligen beröfvad. Under detta slag dignade hon till en början. Dock, den inre spän-

stighet,¹ som karaktäriserar alla stora naturer, förnekade sig icke heller hos henne, och hon reste sig för att börja ett nytt lif. Ja, hon började, som hon en gång yttrade till nedskrivaren af dessa rader, nu först att lefva i detta ords högre mening, ja, hon nödgades mot slutet af sitt lif erkänna, att det som hon till en början ansett som sin djupaste olycka, var det som blef källan till en lycka, högre än äfven den, som hon en gång fann inom sitt äktenskap. Hennes djupa kärlek till den bortgångne maken förde nämligen hennes spekulativa och inätvända sinne på lifvet efter detta, hvars högsta lycksalighet för henne skulle bestå i återförening med honom. Till en sådan ville hon göra sig allt mera värdig. Under det hennes tankar sålunda jämnt omsväfvade den bortgångne, uppstodo helt naturligt frågorna: Hvarför veta vi så litet om tillståndet på andra sidan grafven? Var denna fortvaro endast »cet grand peut-être», hvarom meningarna äro så ofantligt delade? Nej, nej! Så kunde det icke vara: »det finns, det finns» hördes det med tusenfaldiga ekon i hennes själ, men frågorna: hurudana äro dess gestaltningar? hurudant blir det lif, som vi, en gång återförenade, skola gemensamt lefva? blefvo ständigt obesvarade. För att finna nyckeln till dessa genomgick hon det ena arbetet efter det andra, men ingenstädes fann hon dem besvarade. Slutligen kom hon dock af en tillfällighet att göra bekantskap med Svedenborgs skrifter, hvilka vid den tiden hade vunnit stor tillslutning i Skara stift. I dessa trodde hon sig finna hvad hon sökte. Lifvet efter detta är enligt dessa ej ett hopp till idel nya förhållanden, utan blott ett nytt utvecklingsskede, uppvuxet ur jordelifvet, och hvars lycksalighet eller olycklighet beror på, hurudant detta under jordelifvet varit och de böjelser i ondt och godt, med hvilka människorna här införlifvat sig och som de »gjort till sina egna.» — Att så måste vara blef henne allt tydligare och hela hennes väsen sammanväxte med dessa åsikter. Under dessa studier fann hon dessutom förklaringen, hvarför hon under den tid, då hon ansett sig stå på höjden af sin lycka, dock understundom öfverfallits af en utsäglig känsla af tomhet, som, tidtals återkommande, hon ej kunde förklara och därför också helt naturligt ej kunde råda bot för. — Nu hade denna försvunnit; hon hade funnit *det enda nödvändiga*, förutan hvilket vi alltid skola bygga på lösan sand. Så förflöto flere år, tillbragta under stilla begrundning, hvarunder hon började vinna klarhet inåt och lugn utåt. Dessa skatter ville hon äfven meddela åt andra, först genom en sig alltmer utvidgande korrespondens och sedan genom en skriftställareverksamhet, som till en början ringa efter hand fick allt större omfattning.

Af hennes utgifna arbeten vilja vi här uppräknade nedanstående: »*Bön på julaftonen*», en liten ströskrift, som utkom på 30-talet var den med hvilken hon debuterade. Den väckte mycken uppmärksamhet, både därför att den fyllde en erkänd brist, men kanske ännu mer därigenom, att J. O. Wallin uppgafs som dess författare. Detta uppmuntrade, och nu utkom »*Prostinns flickskola*», *skildringar ur husliga lifvet af »Onämd*», första delen 1845, den andra följande året. Detta blef hennes första

och sista roman. Hon var för mycket förstånds-människa, för att hon skulle lyckas på ett område, där fantasien skulle tagas i ansåg; hon saknade alldeles sådan. Hon vände sig därför åt ett annat håll, kanske påverkad af ett bref från friherrinnan Knorring, hvilken, ehuru ringa bekant, tog sig anledning att skriva till henne för att orda om romanen. Denna slutade brefvet med yttrande, att som hvarje författare alltid har något parti, hvaruti han visar sin starkaste sida, så hade äfven fru Ehrenborg detta: hennes begåfning låg ovilkorligen åt barnlitteraturen. Att denna borde hon ägna sig, hvarigenom hon i sin mån kunde verka för utträngande af den usla läsning, som erbjöds barnen om jularne. Fru Ehrenborg hade ett för godt huvud att ej bredvid detta direkta råd mellan raderna se ett annat: hon borde afstå från romanskrifning, hvaråt hennes begåfning ej låg. Det välvilliga rådet följdes, och nu utkom i snabb följd »Läsning för barn» (1847), fyra häften, »Bikupan», kalender för ungdom (1848), små betraktelser öfver »Sabbats- och högtidsdagarnes evangelier» (1848); kom så: »Barnvännen», tidskrift för barn (1847—1852), »Några bref från England» (1852—1853), »Något nytt», läsning om och för en ny tid, tidskrift i fria häften (1857—1864), »Tjugufyra bref från Frankrike, Tyskland och Schweiz» (1855—1856), »Om lif och ljus» (1862—1867) samt slutligen »Ett kristligt sändebud», hennes sista arbete, äfven detta utkommande i fria häften (1868—1873).

Man ser här af, att Fredrika Ehrenborg utvecklade en icke obetydlig skriftställareverksamhet och äfven på detta område förvärfvade ett aktadt namn.

I hennes skrifter röjer sig emellertid ofta ett drag af spiritism, tillkommet af hennes djupa, outsläckliga kärlek till den bortgångne mannen. Hon ville genom hvad medel som helst komma i någon slags rapport med honom och försmådde därvid icke äfven att genom konstgjorda medel (medier och dylikt) vinna detta mål. Hon, i andra afseenden så klar-synt, föll i detta fall ett offer för sin lättrogenhet, så snart hon kom in på detta område, hvilket bedröfvade hennes vänner. Detta dock mest under de år, då hon vistades i utlandet, England och Schweiz.

Betydelsen af hennes litterära verksamhet, hvarigenom hon, som vi i inledningen yttrade, beredt sig en plats i vår litteraturhistoria, ligger däri, att hennes skrifter kommo att utgöra en föreningslänk mellan svedenborgianismen då få anhängare inom vårt land. Genom dessa skrifter tillväxte dock dessa efter hand, hvilket möjliggjorde bildandet af den första svedenborgska församlingen inom landet i medlet af sjuttioalet. Det finnes numera flere sådana — däraf två i Stockholm — visserligen med få medlemmar i hvarje, men inom hvilka råder en stor inre lifaktighet. De hafva sina egna tidningsorgan, sitt eget prästerskap, sina egna kyrkobruk och äro af staten erkända.

Fredrika Ehrenborgs namn tillhör sålunda vår odlingshistoria, särskildt den del, som afhandlar dissenters inom kyrkan.

Denna tidpunkt fick hon emellertid ej upplefva. Det är andra händer, som vid den af henne vidmakthållna, fastän flämtande lågan tänande den eld, vid hvilken så många andligt sökande tycka sig ha fått både värme och ljus.

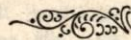
För att rätt förstå denna lära äro dock, enligt vår mening, den allmänna kulturens förutsättningar alldeles nödvändiga. Det är detta, som i förening med den svårfattliga korrespondensläran, lägger ett stort hinder för att svedenborgianismen skall kunna bli en folkreligion

i den mening, att den skall kunna genomtränga massan af folket. I Amerika, där detta villkor delvis är uppfyllt, räknar den emellertid ett stort antal församlingar och anhängare i tusental. Hvad framtid den i vårt land skall få, är naturligtvis omöjligt att förutsäga, men för förutsägelsen, att dess framsteg komma att gå ytterst långsamt, behöfver man ej mycket skarpsinne.

Vår minnesruna öfver Frekrika Ehrenborg må härmed vara avslutad. Hennes betydelse som en kulturhistorisk person skall nog halka förbi många, ja, kanske mängden af Iduns läsarinor, men hvad som ej bör och icke heller gör det, det är framställningen af de underbara skickelser, som gifvo detta lif dess innehåll.

De påpeka den ovedersägliga tillvaron af ett personligt väsen, som icke blott utstakat världsklotens banor och satt »tonen till sferernas harmoni», utan hvilket äfven i allt leder människans lif, då hon vill underkasta sig denna ledning. Denna tro utgjorde hennes medelålders lif och hennes ålderdomströst; det var denna som fyllde den en gång kända tomheten inom henne; det var denna som gjorde, att hon säkerligen mången gång såg himlen öppnare öfver sig, än någotsin under sin barndoms drömmar.

Johannes Sundblad.

På nyårsaftonen.

*F*indren, stjärnor i rymder omätliga,
Strålen klart på de sista timmarne
Af det år, som i natt skall sjunka
Ned i tidens ändlösa haf!

*S*jungen, böljor i blånande fjärdarne
Ljuft de smekande vaggångstonerna
För det svinnande år, som lägger
Sig till hvila i öppnad graf.

*S*usen, vindar, så stilla i aftonen,
Susen sakta, att ej den slumrande
Störas må! Låten gamla året
Utan stormar i ro få dö!

*F*lydda år, för de lyckliga stunderna,
Som du skänkt, tag en varm tacksägelse!
På din graf skola härligt spira
Evighetsblommor ur deras frö.

Fanny Chrysanter.

»Fällor».

*O*m ni äro riktigt snälla, medan jag är borta, få ni något godt, när jag kommer hem!» sade mamma till sina små, då hon gick.

Några »kakor», nötter och annat namnam tänkte sig nämligen mamma alltid kunna »berga» med sig hem, såsom hon också städse plägade göra. Barnen voro därför litet vana därvid, och mammas ord, det var naturligtvis fast som hälleberget.

»Ack, nu har jag ju glömt mitt löfte!» utbrast hon på hemvägen.

»Nå, det är väl inte hela världen för en gång,» menade hennes man och drog henne med sig, då hon gjorde min af att stanna.

»Hvad tänker du på! Mamma får aldrig stå som löftesbryterska,» svarade hon, »något, om än aldrig så litet, måste jag ha med mig!»

Därvid blef det också. För en tioöring köptes litet smält och godt, som till rariteterna på den stora bjudningen nog förhöll sig som surkartar till klara astrakaner — men det var ändå något, och barnen voro fullkomligt nöjda, ty mamma hade som vanligt hållit ord. Och det är, när allt kommer omkring, ändock hufvudsaken, vare sig det gäller små eller stora barn.

Hade nu mamma nämnt ett enda ord om hvad som egentligen vankades på festen, skulle helt säkert de tarfliga rariteterna förlorat i värde och en misstämning väckts. Men detta gjorde hon försiktigtvis icke, och därför var allt utmärkt tillfredsställande.

På detta sätt är det möjligt att med de minsta resurser hålla barnen vid ständig belåtenhet — och vid ständigt förtroende.

En liten uppmuntran i form af ett vänligt löfte om det eller det är mycket verksam i uppfostran till medgörlighet och goda seder. Därför borde sådana löften sparas så litet som möjligt — då de med förståndiga modifikation i uppfyllandet kosta så ringa — men framför allt hållas så mycket som möjligt.

Ty det finns högst få företeelser inom det dagliga samlifvet, hvilka demoralisera barnen till den grad som löftesbrott. De slappa deras egen rättskänsla och föda misstroende i deras sinnen samt uppamma konsten att handskas ovarsamt med sanningen.

Ett löfte måste hållas — det får ej vara blott tomma förespeglningar, utan ha åtminstone något så när anstrykning af motsvarighet i realiteten; därvid tillhör det den enskilda fyndigheten att, om man får så säga, manipulera dess uppfyllelse efter råd och lägenhet.

Saknas ej denna fyndighet, skall man se, hur förvånansvärdt långt man tack vare det oskyldigaste lockbete kan komma med barnen i godo och liksom på lek, där kompakt allvar, stränga befallningar eller rent af aga hjälpa till intet.

Detta tillvägagångssätt sorterar under en mera allmän rubrik, som spelar en särdeles väsentlig roll inom barnens värld och uppfostran; den skulle kunna kallas »fällor», ofarliga »fällor» — ty det gifves äfven farliga »fällor», och till dessa höra framför allt just de som lockbeten begagnade bedrägliga löftena.

För att hålla oss till de förra kunna otaliga exempel anföras till rekommendation i praktiken. Se här ett!

Man vet, att barnen kunna vara rent förskräckliga, när det gäller att få dem i säng. Den lilles ögon äro som tennknappar och benen segna under honom: men gå till sängs — aldrig! Omsider förlorar mamma tålmodet och förklarar förargad, att nu skall barnet i säng. Gallsrikande och med kroppen styft bakåtböjd, föres den lille in i barnkammaren; kläderna krängas från stretande armar och ben, så blir det smäll med åtföljande nya nödrop, och så är orosmakaren äntligen förpassad under täcket. Därefter vidtager barnjungfruns enformigt melankoliska trallande, som gör den lille ännu mer rebellisk, ända tills slutligen sömnen sliter meningsskiljaktigheterna.

I stället för allt oväsen kunde det hela gå för sig under långt behagligare former, om man blott ville göra sig besvär att på

ett behändigt sätt anbringa »fällor» här och hvar.

En moder lofvade sin lilla skrikhals, att bara han godvilligt följde med in i sängkammaren, skulle han få se något riktigt märkvärdigt, som hon skulle förklara för honom. Det tog skruf. Men saken var tillika den, att man icke såg det riktigt bra annat än från bädden. Det blef en anledning att raskt förfoga sig dit. Vidare borde lampan vara släckt, så blef det mycket vackrare.

Därför släcktes lampan, och nu förevisades genom ett lagom stort titthål vid sidan af gardinen ingen mer eller mindre än allas vår vän — månen, en stor grann fullmåne, som den lille sett så många, många gånger förut, men som nu, efter dessa alldeles speciella och litet hemlighetsfulla anordningar af mamma, för honom fick ett oväntadt nytt intresse.

Därpå erhöill han del af alla de månens märkvärdigheter, mamma kunde hitta på, och just då han skulle taga notis om »gubben i månen», aflöste Jon Blund hans mamma. — Det var nog en »fälla», den senare lagt, men hon hade i alla fall stått vid sitt ord, och det är ganska sannolikt, att gossen en annan afton själf yrkade på en fortsatt bekantskap med månen.

Lyckas det ej i första vändningen att tillfredsställa den lilla frågvises kanske nog kinkiga pretentioner på det utlofvades soliditet, läggas helt försiktigt nya »fällor», som förändra hans synriktning och leda honom in på andra spår. Hans fantasi fogar sig merendels mycket medgörligt, och, när allt kommer till allt, nöjer han sig med mycket litet — blott det har något af varaktighetens substans.

Denna metod, som i alla möjliga facer af barnets lif kan ledas i välgörande tillämpning, kommer ej minst till godo i fråga om invånandet af lydnad — denna viktiga hörnsten i barnets moraliska utveckling. Den utesluter ej en sund stränghet, där sådan kräfvdes, men den ersätter *undvikliga* fall af en stränghet, som, isynnerhet om den med pedantisk barskhet fordrar soldatmässig punktlighet på bestämda klockslag, lätt får karaktären af brutalitet och gärna ingifver barnet den föreställningen, att *rätt* är blott detsamma som *öfvermakt*, *lyda* blott detsamma som *tvingas*.

Barnet skall lyda, utan att reflektera, säger en och annan. Det är en skef uppfattning. Läres barnet att, på samma gång det lyder, i sin mån äfven reflektera öfver det nyttiga och lämpliga i att lyda, vinnes en vida högre grad af lydnad, med ett vida rikare inre värde, än tvångets oreflekterade lydnad besitter.

Det kan vara svårt nog ibland att trösta de små i deras sorger och förluster, såvida man icke har till hands en reel ersättning, som håller den lidande skadeslös.

I stället för några tomma tröstegrunder, som barnet från sin ståndpunkt ej alls fattar — för att nu ej tala om kall likgiltighet — kunde det vid sådana fall ej skada att genom applicerandet af en högst ofarlig »fälla» leda in den sörjandes tankar på nya banor och därmed höja hans mod.

Då flickan slagit sönder sin vackraste docka och förråder alla symptom af otröstlighet, verkar det i hög grad ambitiöst lyftande på hennes tryckta sinnesstämning, om hon desslikes ser mamma så pass ledsen öfver katastrofen, att hon känner sig manad trösta mamma en smula.

Mamma har genom anbringandet af en liten »fälla» helt välvilligt lyft sin lilla dotter upp på en skenbar öfverlägsenhetsståndpunkt, från hvilken den senare finner sig ha en humanitetens mission att fylla, långt kärare och värdefullare än hela dockan någonsin varit.

»Mamma ska inte vara ledsen längre,» tröstar och smeker hon, »vi ska skaffa oss en annan docka, som ä' mycket snällare!»

På samma sätt som löftena böra vara oryggliga, så böra äfven hotelserna — som ju också äro ett slags löften och inverkningsmedel — aldrig vara tomma ord. I det senare fallet höra de till de *farliga* »rällorna». Ty de ljuga och ingifva barnet förakt för den myndighet, som måste skaffa sig hjälpmedel i skuggbilder.

Hotas den ostyrige alltjämt med »sotarn» och det bevisar sig, att denne aldrig hörsammar afstraffningsmandatet, får han alldeles följdriktigt ringaktning för betydelsen af hvarje hotelse och varning, hur befogad och lätt verkställd den än möjligen är.

Likaså vänjer han sig snart nog att med största lugn höra talas om den behornade »busen», som han aldrig ser till och som han följaktligen föraktar — som ett fattigdomsbevis på de vuxnes makt öfver honom.

Märker han så tillika, att i allmänhet den utlofvade näpset, som äfven för honom ter sig inom möjlighetens gränser, helt och hållet uteblifver, då har han till eget och uppfostrarens förfång äfven fått blicken öppen för alla dessa för *hans* säkerhet ofarliga »fällor» — som i själfva verket äro de *farligaste*.

Erny.

Det vackra julnumret,

som i förra veckan kom våra prenumeranter tillhanda, har väckt allmänt bifall, enligt hvad många till oss ingångna skrivelser gifva vid handen. Några tveksamma ha gjort förfrågningar, om det verkligen är meningen, att hvarje prenumerant erhåller numret med detta eleganta omslag helt och hållet fritt och hvad det åsatta priset — 1 krona — har att betyda. Med anledning häraf svara vi, att — något som väl också står klart för de allra flesta — Iduns julnummer *gratis* sändts till alla våra prenumeranter som nr 51 i den löpande årgången, och att det åsatta priset endast gäller för en mindre upplaga, som undantagsvis säljes lösnummervis i bokhandeln åt icke-abbonnenter.

Ingenting kan högre glädja redaktionen, än att julnumret varit våra läsarinor till behag, och vi lofva att till nästa år komma igen med något minst lika värdefullt. Vi hoppas därför ock att få behålla alla våra gamla vänner och att dessa godhetsfullt rekommendera Idun till många nya för det nu ingående året.

Om kalenderåret.

Almanackan för nästa år har utkommit från trycket, berättar oss tidningarna, och en hvar vet strax, huru hon ter sig, vår gamla bekanta från i år och från svunna år, och att hon i sin tur med sina dagar, solens upp- och nedgångstider, blomster- och vintermånad, jul och pingst, kommer att ersättas ett år härefter af en annan med en annan söndagsbokstaf, och andra upplysningar om solcirkel mån- och solförmörkelser. Men vi besinna ej allt det myckna arbete och alla iakttagelser, som föregått, innan hon låg där så fullfärdig. En uttömmande historik kan ej ifrågakomma, men en hastig blick tillbaka är frestande.

Årets indelning i trehundra sextio fem och en kvart dag härrör från de gamla egyptierna. Historien från äldsta tider föranleder oss att antaga, att Nildalens mörkhyade söner varit de förste, som iakttago sols och stjärnors gång och därefter uppgjorde tidsberäkningar. Och en del af vaksamme forskare nyligen gjorda upptäckter synas vilja tyda för oss, huru de förste astrologerne sattes i stånd att räkna solårets dagar. Långa pelaregångar tjänade som ingång till de stora templet vid Nilen och ledde från floden till helgedomens inre — ett slags tunnel; inne i somliga af dessa funnos sfinxer och andra ofantliga stenbilder. Pelargångens mynning vände sig mot en viss del af himlahalvvet och så att den nedgående solens strålar endast en gång under året kunde tränga ditin. Detta inföll antingen vid sommarsolståndet, då solen stod längst i norr, eller vid någon annan solens eller någon stjärnas periodiska ställning.

Man kan tänka sig den egyptiske astrologen, där han stod i templet innersta, afvaktande den stund, då ett nytt år skulle taga sin början. Den långa raden pelare verkade såsom ett teleskop, genom hvilket första glimt af den sjunkande solen kunde iakttagas. Plötsligt bryter en solstråle genom det allra heligaste; i samma ögonblick den tränger in i helgedomen, utmärkes stunden af den lärde, som nu vet, att ett nytt år ingått. Från denna tidpunkt räknar han dag efter dag, intill dess att, när trehundra sextio fem dagar åter igen förflutit, solens röda stråle än en gång flammar genom tunneln och ännu ett år gått förbi och är till ända. Det synes troligt, att våra dagar till börja med sålunda räknades och indelades.

Andra folkslag, äfven greker och romare, brukade månen till ledning och delade året i mån-månader. Men i tidernas lopp fann man, att stora oregelbundenheter insmugit sig; månaderna svarade ej längre mot årstiderna; april blef juni och höstmånaderna vinter. Egyptiernas solår antogs då allmänt. Men äfven detta bragtes i oreda och ändrade sig genom de romerske prästernas okunighet, och slutligen bestämde Julius Cæsar, som var intresserad af astrologi, att kalendern skulle underkastas rättelser. År 45 f. Kr. infördes af honom den Julianska kalendern, den gamla stilen. Och hans vän, egyptiern Sosigenes, kunna vi tillskrifva vår tidsindelning. Astronomi var den odlade romarens favoritstudium, och från det egyptiska Alexandria, den tidens vetenskapliga centrum, hämtade de sina mest ansedde mästare och sina böcker om stjärnorna. Cæsar fastställde den första januari såsom sitt års begynnelse-dag — en tid af lustbarheter och nöjen hos de gamle egyptierna, liksom i våra dagar.

Enligt den Julianska kalendern bestämdes det astronomiska årets längd till 365,25 dagar. Det blir därför nödvändigt att hvar fjärde år tillägga ytterligare en dag. Denna dag, skottdagen, inskjutes vid den 24:de februari. Då Kristi födelse begagnas såsom epok för tidsräkningen, är det bestämdt, att skottåren skola inträffa på de år, hvars årtal äro jämnt delbara med 4.

Den gregorianska kalendern, nya stilen, infördes af påfven Gregorius XIII år 1582 och har smänningom antagits i de flesta civiliserade land; i Sverige antogs den 1753. Den skiljer sig från den Julianska hufvudsakligen genom en noggrannare bestämning af årets längd, hvilken är fastställd till 365,2425 dagar. Skottårens antal måste med anledning häraf något inskränkas, och sker detta därigenom, att år med jämna hundratal räknas såsom skottår, blott då deras årtal med afskiljande af de två nollorna äro delbara med 4.

För att uträkna årets dagar begagnade egyptierna ännu ett sätt, detta rättade sig efter gången af hundstjärnan Sirius, af de gamla egyptierna kallad Sothis. Detta var känt under benämningen Sotis-systemet och är ett ytterligare bevis på egyptiernas sorgfälliga studium af stjärnhimlen. De uppstälde en period, sotis-perioden, efter hvars

förlopp årstiderna åter inträffade vid samma datum af det borgerliga egyptiska året. Sotis-perioden omfattade 1,460 år.

Man antager att pyramiderna byggts under de stjärnkunnigens ledning, och att många af de mindre tempelbyggnaderna riktats mot någon viss stjärna. Men det är mer än sannolikt, hvilket äfven senare dagars forskningar gifva vid handen, att solen, eller Ra, såsom den nämndes af de gamle egyptierna, under den period, då deras civilisation stod som högst, varit den förnämsta gudomen och dess kretslopp den ende tidmätaren. I likhet med konungaätten Inka, som vid tiden för Amerikas upptäckande regerade i Peru, gjorde Pharaonerna anspråk på att härstamma från solen; på gamla inskriftstenar och i papyrusrullar synes öfverst solen stående i en cirkel och därunder en gås, det symboliska tecknet för afkomma eller son. Säsom ättlingar af Ra ansågs också de tolf egyptiske konungarne Ramses, de mest ansedde af Egyptens eröfrare och af synnerlig förtjänst om dess byggnader, och hvars ofantliga bildstoder än i dag hålla vakt på Nilens stränder.

Från egyptiernas Ra hafva vi lärt att indela tiden, att med fester högtidlighålla det nya årets ingång, men för det, som är af mera praktisk betydelse, att uppdelade den i månader och dagar, äro vi tack skyldiga de oförtrutne stjärnkunnige, som en gång lefde på stränderna kring Nilen.

Hvarje moder

torde komma att med särskildt intresse taga del af det profnummer af *Barngarderoben*, som medföljer detta nummer af Idun. Huru ofta har ej i hemmen, där ju barnkläderna i de flesta fall alltid sys, bristen på lämpliga och trefliga mönster till barndräkter gjort sig kännbar! *Barngarderoben* vill i detta fall bli en god rådgifvare. Men den vill också hjälpa mödrarna på ett annat viktigt område, nämligen att i hemmen skaffa sysselsättning för barnen.

Tidningen utkommer med ett 8 sidigt nummer i månaden, innehållande omkring hundra illustrationer och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga med talrika tillklippningsmönster. Årspriset är endast 3 kr., postbefordringsafgiften inberäknad.

Vi taga för gifvet, att de flesta mödrar skola skynda att skaffa sig denna rådgifvare.

Till grönsakernas historia.

Anteckningar af Axel En.

Hvilken betydande roll »grönsaker» intaga i våra dagars kokkonst, vet ju en och hvar. Allt mer och mer har man börjat inse den stora och betydelsefulla nytta, som växtriket kan göra oss i hushållsväg, och de hem torde nu vara få, där ej någon af våra vanliga s. k. grönsaker ingår i den dagliga kosten.

Grönsakerna ha en mycket gammal historia, lika gammal som den mänskliga kulturens, med hvilken den naturligt nog har många föreningspunkter. Och liksom man vanligen kallar Ostindien för »kulturens vagga», så kan man äfven, som här nedan skall visas, kalla Indien för de flesta grönsakers rätta hemland. Men det har gått om många hundra år, innan åtskilliga af dessa växtproduk-

ter banat sig väg till alla de vidt skilda kök, där de nu i våra dagar blifvit så godt som omistliga. I detta liksom i så många andra fall ha fördomar och dåliga kommunikationer utgjort de förnämsta hindren.

Den tidigare asiatiska kokkonsten berättar åtskilligt om *torkade bönor*, detta redan 2000 år före Kr. Men de egyptiske prästerna gjorde hvad de kunde för att utrota bönätandet, föregifvande detta vara både farligt och — ogudaktigt. Till och med Pythagoras, som hufvudsakligast fått sin bildning från Egypten, varnade för bönätande, helt säkert endast på den grund att i de egyptiska religionsbegreppen voro bönor s. k. »dödsfrukter», d. v. s. uteslutande näringsmedel åt de aflidnes andar.

Under Karl den Stores tid (1500-talet) blefvo bönfrukter vidt utbredda ända upp mot det nordliga Tyskland till följd af direkta påbud af denne mäktige och framsynte regent. Från Tyskland banade de sig sedan väg till Nederländerna, men först i början af sextonhundratalet kan man spåra deras tillvaro i engelska kök. Ungefär i medlet af femtonhundratalet finner man dem först här i Sverige, ehuru rätt sparsamt.

Ärtorna härstamma från mellersta Asien. Greken och romaren kände redan till deras bruk, och under de romerska eröfringstågen fördes de redan vida omkring bland europeiska folk. Bruket af s. k. gröna ärtor torde dock i Europa ej vara äldre än högst två hundra år. Före denna tid användes detta ärtslag hufvudsakligast till kreatursfoder, synnerligast åt hästar. År 1696 skriver madame de Maintenon: »De gröna ärtorna utgöra fortfarande ett ämne till många samtal. Förargelsen öfver att ännu icke hafva ätit gröna ärtor och glädjen öfver att redan ha fått smaka dylika och att åter kunna få äta sådana äro de tre vinkelhörn, kring hvilka våra samtal sedan några dagar rört sig. Här finnas damer, som ehuru de redan vid den kungliga taffeln fått smaka denna rätt, dock, innan de gå till sängs, nödvändigt måste hafva ännu ett par skedar ärtor, ehuru man berättat mig, att kroppens välbefinnande lider däraf. Men rätten har nu blifvit en modesak och hela världen är tokig däri.»

Hufvudrätten bland grönsaker, ty till dessa får man väl ändå lof att räkna den, är dock *potatisen*, som nu är så godt som en stående rätt på såväl de rikes som de fattiges bord. Historiskt sedt är potatisen yngst bland våra grönsaker och har trots sin stora betydelse haft cirka två hundra års sträfsamt arbete för att ernå sin nuvarande ställning. Men i Sydamerika, särskildt i Peru, var potatisen redan en kulturplanta för många hundra år sedan bland inkas-folket och dess konungar. Till Europa kom potatisen 1565 genom en irländsk slafhandlare vid namn *Hawkins*, men blef först i medlet af 1700-talet vidare allmän i England. Att Sverige har Jonas Alströmer att tacka för denna nyttiga rotbildning är allmänt bekant. I sammanhang härmed torde kunna anföras, att den tyska benämningen på potatisen först var *Tartüffel* af det italienska *tartufo* (= tryffel), hvaraf man sedan genom förvrängning fått ordet *Kartoffel*. I Sverige kallades potatisen först och ännu delvis i landsorten för *jordpäron*. Fransmännen säga *jordäpplen* (*pommes de terre*) och engelsmännen *potatoes*, hvaraf vi fått potäter och slutligen potatis.

I Tyskland kom potatisen i fart under det 30-åriga krigets nöd och elände. Det kan synas egendomligt, att de massor svenska krigare, som då trampade Tysklands jord, icke

alls kommo till insikt om nyttan af potatisplantan eller hemförde den bland andra segerbyten till fosterjordens fattiga tegar. Kanske anågs hon då ännu för tropisk för att kunna odlas i vårt kallare klimat?

Gurkan har gamla anor. Man antager, att denna grönsak härstammar från Indien och leder sitt namn från det hindostanska *Cahira*. Araberna fingo däraf namnet *chijar* och grekerna *augurion*. Att redan egyptierna kände till denna frukt, bevisa bl. a. åtskilliga afbildningar af densamma, hvilka man funnit å deras monumentala figurinristningar. Från Nilens stränder kom gurkan till Grekland och Italien under femte århundradet före Krist. föd. Romarne föredrogo i synnerhet en stor gurkart, som äts såväl rå som kokt och stekt. Kejsar Tiberius var en så passionerad gurkätare, att han lät uppföra särskilda drifhus för gurkor, på det att han äfven under vintern skulle få färska sådana. De hos oss brukliga gurksorterna härstamma närmast från Byzanz, hvarifrån de kommo till norra Europa först under 17:de århundradet.

Sparris härstammar också från Asien. Redan de gamle romarne betraktade sparris som en utsökt delikatess. De kände äfven till den *vilda* sparris (Asparagus officinalis), som äfven af romarne påträffades i såväl hemlandet Italien som i England och Sydfrankrike. Äfven i Tyskland och i åtskilliga delar af Sverige kan man finna vild sparris, fastän sparsamt och mindre god sådan. Antikens läkare brukade sparris till läkemedel mot gikt, vattusot och hjärtlidande. Man antager, att den förädlade sparris blifvit förd öfver Alpena af munkar från sydligare klosterträdgårdar vid tiden för reformationens början. I Sverige odlades sparris veterligt i klosterträdgårdarna.

Kål af åtskilliga slag kan räknas till en bland de äldsta grönsaker man känner. Af gamla grekiska författare erfar man, att kål och kålsoppor ingingo bland antikens maträtter. Såväl Cato som Cicero anbefalla kål såsom en blodrenande föda. Särskildt omtyckt synes *blomkål* ha varit sedan gamla tider. Denna kålart medfördes af romarne från Afrika. Till oss kom blomkålen först i mediet af 17:de århundradet.

Surkålen hör sedan gammalt till de grönsaker, som människan brukat till föda. Horatius anbefaller surkål som hälsosam näring dagen efter större gästabud. Då såsom nu utgjorde sålunda surkålen ett bekant rekreativmedel för gastronomiska Liebhabrar.

Rofvorna tillhöra äfven de gamla tidernas maträtter, först i vildt tillstånd, sedermera förädlade i köksträdgårdarna. De gamle judarne, såväl som greker och romare, kände till rofvornas bruk. Till oss ha rofvorna kommit öfver Finland från Ryssland.

Till grönsakerna hör äfven *sallat*, som veterligen först kom i bruk hos romarne under kejsardömenas tid. Särdeles omtyckt var där en sallad rätt af riskor, som finskuros, begötos med olivolja, ättika och något honing. Merendels saltades salladen starkt, hvaraf namnet (lat. *sal* = salt). Äfven användes ofta af klassiske skriftställare laktuks-sallat liksom sellerisallat. Under medeltiden råkade sallatsberedningen nära nog i glömska. Däremot kom *lökberedningen* då på modet. Vid denna tid kan man säga, att såväl *vildlöken* som den *portugisiska löken* först användes till maträtter, synnerligast i Sydfrankrike och Italien.

Ätliga svampar synas hafva varit kända sedan många århundraden till och med bland vildarne eller kanske rättare först kommit i

bruk hos naturfolken under deras ströftåg i skog och mark. *Tryffeln* anses vara den första matsvamp som fatt användning i Europa.

Brillat-Savarin skriver 1825 i sin »Smakens physiologie» bl. a. »Tryffeln var redan bekant hos romarne, dock synes den franska arten icke varit densamma som romarnes tryffel, som infördes från Afrika och i synnerhet från Lobyen. Dess kött var blekrödtt och af en fin aromatisk smak.» Efter att hafva talt om, att svampätandet en längre tid legat i lägervall i Europa, fortsätter Savarin: »År 1780 var tryffeln ännu en sällsynthet i Paris. Att arten därefter kommit till heders ha vi närmast våra delikatesshandlare att tacka för.»

Slutligen torde till grönsakerna äfven räknas *ris*, såsom varande en skidfrukt af betydelse. Namnet *ris* härstammar från det fornindiska ordet *arudschî* (=exportkorn), man och kan med skäl antaga, att risets hemland är Indien. Sedan tre tusen år före Kr. har riset varit ett af Kinas hufvudnäringsmedel. Genom Alexander af Macedonien kom riset till flodbäddarne af Eufrat och Tigris och vidare in i Europa. Araberna förde riset till Nilens stränder. Det Amerikanska s. k. Karolinariset anses af kunnare vara det bästa. Till Amerika kom det först i början af år 1700 från Madagaskar. Nästan allt ris, som föres i handel, är s. k. sumpris. Det mera sparsamt förekommande bergriset finnes i Indien på torra höjder och lär betydligt öfverträffa sumpriset i godhet.

Porträtt af pristagarinnan

i Iduns stora romanpristävling, fru Mathilda Lönnberg, kommer att pryda vårt första nummer för 1895, samtidigt med att det belönade arbetet »Fru Holmfrid» begynner i romanbilagan. Till porträttet har den framstående skriftställaren professor Edv. Lidforss i Lund godhetsfullt åtagit sig att författa den biografiska texten. Vi nämna detta som svar på många intresserade förfrågningar och uppmaningar.

Ur notisboken.

Första priset i den »fosterländska täflan», hvilken af Tekniska fabriken Röda korset anordnades och annonserades i nr 34 af denna tidning, har nu, enligt hvad oss meddelas, tillerkänts fröken *Beda Sandell*, Wäderstad, som insändt uppgift på icke mindre än 522, i nämnda fabriks lista och almanackan ej förut upptagna namn.

Till bekvämlighet för alla,

som ännu ej förnyat prenumerationen för nästa år, följa med dagens nummer prenumerationsblanketter, som härvid kunna användas. De som vilja vara säkra att i ordentlig tid erhålla alla nummer, måste nu ofördröjligen verkställa prenumerationen.

I juletid.

Berättelse af *Hedvig Indebetou*.

(Forts. o. slut.)

Helene spratt till. I nästa ögonblick lyfte hon upp barnet i sitt knä och tryckte det hårdt intill sig, under det att hon riktade sina tårfyllda ögon mot svärmodern med ett uttryck, som tydligare utsade hennes mening än de ord kunnat göra, dem hon nu förgäfvades bemödade sig att få fram. Den gamla frun tryckte varmt hennes hand och nickade bifallande. Och så hviskade Helene till den lilla: »Ja, det skall lilla Astrid få göra!»

Så hade då hela denna ömtåliga fråga blifvit afgjord utan ett ord, annat än dem den lilla flickan själf uttalat. Men nu gjorde Helene hvad hon hittills aldrig gjort — hon kastade sig om svärmors hals och kysste henne med en häftighet, som bättre än något annat tolkade hennes tacksamhet och glädje. Hon började tro, att hon gjort svärmor orätt — kanske hade denna aldrig tviflat på Helenes förmåga eller inre djup; och om hon någon gång tviflat därpå, gjorde hon det bestämdt inte nu vidare. Och det kom som ett hemligt förstånd mellan dessa båda kvinnor, hvilket aldrig funnits där förr — ett samband, som icke vidare skulle slitas, det hoppades och kände de båda. Och lilla Astrid satt förvånad vid detta för henne obegripliga, stumma språk — blott en sak hade hon begripit, och det var att hon skulle få följa med tant Helene; och då var hon belåten.

När saken senare underställdes svärfars utslag, visade äfven han sig mera nöjd med anordningen, än Helene vågat hoppas. Visst hade äfven han fäst sig vid barnet och stundom funnit sig road af dess lek och joller; men han var i det stora hela icke heller missbelåten med att inte vidare behöfva ha någon rival om sin hustrus tid och intresse. Det kom till och med fram, att hon själf mer än en gång yttrat en viss oro för, hur redan åldrade fosterföräldrar skulle kunna vara för barnet allt hvad det behöfde. »Och när den lilla kommer i så goda händer,» slöt farfadern, i det han tryckte sons och sonhustrus hand, »vore det orätt af oss att söka hålla henne kvar.»

En sida af saken började emellertid att göra grosshandlaren litet bryderi. »Vi ha då egentligen inte något rum, som lämpar sig bra för henne,» sade han samma afton något betänksamt till sin hustru, med en obestämd fruktan för att Helene skulle komma fram med förslag om att de skulle flytta. Men Helene slog honom i stället lekfullt på armen och sade skämtande: »Ack, ni herrar äro er då alltid lika! — först nu kommer du fram med en fråga, som jag för länge sedan tänkt på att ordna.»

»Men hvilket rum har du då menat?»

»Det finns inte mer än ett. Mitt lilla skrifrum ligger ju bredvid sängkammaren och passar alldeles förträffligt att inreda åt vår lilla flicka, och jag behöfver — —» här sväfvade hon ett ögonblick på rösten, men fortsatte genast i helt glad och bestämd ton — »jag behöfver det ju inte alls.»

»Men Helene — ditt lilla skrifrum, ditt älsklingstillhåll — —?»

»Jag skrifver ju aldrig annat än bref och hushållsräkenskaper, och det kan jag lika bra göra i sängkammaren, där bordet har god plats vid andra fönstret — och det är nu i

alla fall redan afgjordt!» tillade Helene med ett friskt skratt och tystade sin man med en kyss. Men hon var glad, att det var skymning, så att Axel inte rätt kunde se uttrycket i hennes ansikte. Ty Axel visste inte, och skulle aldrig få veta, hur mycket denna uppoffring kostat på hans hustru, innan den blef bestämd — hur hon legat vaken halfva den natten, innan han kom hem från Göteborg, och hvilken strid då utkämpats i hennes sinne mellan lilla Astrid och skrifrummet, innan Astrid afgick med segern. Men nu hade hon gjort det en gång för alla. Och Helene kände nu en så sann glädje, öfver att hon kunnat göra denna försakelse för barnets skull, att hon höll af den lilla mera, bara för det. Och hon kom nu ihåg, hur hennes erfarne, gamle far brukat säga: »att den för vars skull man gör en uppoffring, den älskar man mera därefter — och desto mer, ju större uppoffringen varit.» Hon visste inte, om det *alltid* gick så — men hon visste, att det gått så nu!

När Axel och Helene dagen efter nyårsdagen åter suto i järnvägskupén på återväg hem, hade de lilla Astrid emellan sig, som satt där utan aning om allt det goda hon åstadkommit och gjorde frågor om de många nya föremål hon såg under vägen. Denna gång hade Helene med verklig saknad skilts från det gamla stället, hvars innevanare hon tyckte sig stå närmare än förr, och dem hon först nu lärt rätt känna och värdera. Hon kände, att hon aldrig skulle glömma denna jul, som utgjort en vändpunkt i hennes lif och blifvit en af milstolparna på hennes lefnadsväg.

Det var bara en sak hon inte riktigt kunde bli klok på, och det var om bjudningen till julbesöket varit en fin »krigslist» af svärmor, eller om alltsammans blott skett »händelsevis», som man i dagligt tal kallar det. Men som hon aldrig rätt kunde få veta det, brydde hon sig heller inte om att längre fundera därpå, utan tackade Gud för det som var! Men hon tyckte, att hon aldrig så som nu förstått de orden:

»Då tog Han ett barn och ställde midt ibland dem.»

Vandringsmannens och sanningens tempel.

Allegori.

Från engelskan af *Ellen Bergström*.

Det var en gång en vandringsman, som, trött och utmattad af den långa väg, han tillryggalagt, mödosamt stretade uppför sista branten af den stig, som ledde till toppen af ett högt berg. Där på toppen stod ett tempel, och vandraren hade gjort ett löfte, att han skulle hinna dit upp, innan döden lade hinder i vägen därför. Han visste, att resan var lång och besvärlig och att just detta berg var det svårtillgängligaste på hela den kedja, man gifvit namnet *Idealerna*. Men i hans själ brann hoppet, och han gick med fasta steg. Tiden glömde han, men sitt hopp uppgaf han ej.

»Äfven om jag skulle stupa på vägen,» sade han till sig själf, »och ej lyckas nå toppen, är det i alla händelser något värdt

att gå den väg, som leder uppför Idealerna.»

Med dessa trösteord intalade han sig nytt mod, när han tröttnade. Mer modlös blef han icke, och det var vackert så.

Nu hade han hunnit fram till templet.

Han ringde på, och en gammal man med isgrått hufvud öppnade porten. Denne log sorgset, då han varnade vandraren.

»Annu en,» mumlade han. »Hvad mände då detta betyd?»

Vandringsmannen hörde icke, hvad gubben mumlade.

Säg mig, gubbe,» sade han, »är jag nu äntligen framme vid det underbara Sanningens tempel. Hela mitt lif har jag varit på väg hit. Men ack, hvilket styft göra att klättra uppför Idealerna!»

Gubben lade sin hand på vandrarens arm och sade i vänlig ton: »Detta är icke Sanningens tempel och icke heller äro Idealerna någon bergskedja. Idealerna äro en sträcka af slätter, och midt på den ligger Sanningens tempel. Ni har gått vilse, och jag beklagar er, stackars vandrare.»

Glansen i hans ögon hade slocknat. Hoppet i hans hjärta dog, och med ens blef han gammal och vissnad. Han stödde sig tungt mot sin staf.

»Kan man få hvila här?» frågade han med matt stämma.

»Nej.»

»Finnes det någon väg, som leder utför berget på motsatta sidan?»

»Nej.»

»Hvad heta dessa berg?»

»De hafva intet namn.»

»Men templet då, hvad kallas det?»

»Det har heller intet namn.»

»Då vill jag kalla det Det svikna hoppets tempel,» sade vandraren.

Och därpå vände han om och gick därifrån; men gubben följde efter honom.

»Broder,» sade han, »ni är ej den förste, som kommit hit, men ni kan blifva den siste. Återvänd ned till slätterna och förtälj för inbyggarna där, att Sanningens tempel står midt ibland dem, och att hvilken, som vill, får ingå i det, portarna äro ej stängda. Tempel har alltid stått på slätten, vid själfva härden för det rastlösa lifvet och arbetet. Tänkaren får ingå där, men äfven dagsverkaren. Ni måste ha sett denna enkla och vördnadsbjudande byggnad, om hvilken jag talar.»

»Ja, jag vet nu, jag har sett barnen leka utanför den,» sade vandraren, »och själf brukade jag ock leka där som barn. O, hade jag blott vetat! Men det förflutna kommer aldrig mer igen!»

Han ville hvila sig och sätta sig på en sten vid vägkanten, men gubben hindrade honom.

»Hvila er icke,» sade han, »ty ni skulle sedan ej kunna fortsätta vägen igen. Först när man hvilar sig, känner man huru trött man verkligen är.»

»Jag har ingen önskan att gå vidare,» sade vandraren. »Min vandring är fullbordad; låt vara att den ledt till orätt mål, fullbordad är den lika fullt.»

»Nej, nej, ni får ej dröja här,» ifrade gubben. »Vänd om! Ehuru ni fått edra förhoppningar svikna, kunna andra ej behöfva göra samma sorgliga erfarenhet. Ni kan rädda dem därifrån. Dem, ni möter på väg

hit upp, kan ni bedja gå tillbaka, och dem, som just äro i färd med att börja vandrigen åt detta håll, kan ni föreställa, hvilken orimlighet det vore att antaga, att Sanningens tempel skulle blifvit uppfördt på ett afsides liggande berg, hvars bestigande är förenadt med många faror. Säg dem, att ehuru Gud stundom kan förefalla sträng i sina vägar, hård är han icke. Säg dem, att Idealerna icke äro en bergsträcka, utan deras hembygds slätter, på hvilka deras deras städer äro belägna, på hvilka deras växer och män och kvinnor arbeta, visserligen stundom under vedermöda, men också dessemellan i fröjd och gamman.»

»Ja, jag skall återvända,» sade vandraren. Och han gick.

Men han hade blifvit gammal och trött, och vägen var lång. Att gå tillbaka mödar mer än gå framåt. Vägen uppför hade varit tillräckligt mödosam den, trots det att han då haft till hjälp både hopp och krafter; vägen utför utan kraft och utan hopp blef honom nästan outhärdlig.

Så det var icke sannolikt, att han med lifvet uppnådde slätten. Men vare sig han gjorde det eller ej, så bjöd han likväl till.

Och icke alla vandringsmän göra det.

Innehållsförteckning.

Fredrika Ehrenborg, född Carlqvist; af *Johanes Sundblad*. (Med porträtt. — På nyåsaftonen; poem af *Fanny Crysan-* der. — »Fällor»; af *Erny*. — Det vackra julnumret. — Om kalenderåret. — Hvarje moder. — Till grönsakernas historia; anteckningar af *Axel En*. — Porträtt af pristagarinnan — Ur notistoken. — I juletid; b rättelse af *Hedvig Indebetow*. (Forts. o. slut.) — Vandringsmannen och sanningens tempel; allegori, fran engelskan af *Ellen Bergström*. — Tidsfördrif. — En fyrväpling.

Sidsfördrif.

Redigeras af *Sophie Linge*.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

En seglare mitt första är,
Som ånga i sitt sköte bär.
Mitt andra är en liten dam
För hvad man ej vill släppa fram.
Mitt hela, som mitt första, just
Med vinden har ibland en dust
Och drifves då ett redlost ting
På ändlös ocean omkring.

S. L.

Anagram.

Såvida mitt första du riktigt får in,
På gissningens knaggliga bana,
Så hittar du vägen, och äran blir din,
Att höja på segrarens fana.

Om hastigt mitt tredje ditt nöje för-
stör,
När du i det gröna vill vandra,
Så blir du förargad, ja, häntyan gör
Att: »ständigt det är då mitt andra.»

Vid gästabad, fordom, mitt fjärde fick
gå
Kring bordet till gästernas nöje;
Hur simpelt! Nu vore det ej »com-
me il faut»
Och skulle bli hälsadt med löje.

Sibylla.

Aritmogryf

af b—g.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	5	4	10	10	7	9	3	1	6	9	2	11	8	8	4	15
2	4	22	14	19	17	19	13	23	16	2	19	8	21	3	8	16
3	10	1	5	15	21	19	12	1	11	11	11	15	16	8	8	17
4	10	9	23	2	23	8	20	13	5	19	16	1	1	4	11	18
5	7	16	14	15	4	9	9	9	10	16	6	10	3	19	2	19
6	9	11	14	9	16	5	10	9	1	6	9	4	10	19	9	20
7	3	9	3	4	22	10	1	18	7	20	15	9	1	1	6	21
8	1	23	3	19	17	14	9	8	7	9	11	2	8	7	1	22
9	6	7	21	14	19	6	21	10	16	12	19	6	10	18	3	23
10	9	8	9	4	16	9	17	19	19	4	8	14	18	3	9	24
11	2	10	10	7	10	15	17	17	3	4	1	22	22	17	7	25
12	11	7	16	4	17	10	15	16	6	8	10	2	19	16	10	26
13	8	23	2	14	14	6	17	4	22	3	16	8	17	8	10	27
14	8	15	17	7	16	8	18	19	16	11	17	19	22	21	4	28
15	4	8	8	11	2	9	6	1	3	9	7	10	10	4	5	29
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	

Kvadratens fyra sidor 1—15 29—15 bilda namnet på en maträtt. Afästa diagonalt återfinnas orden: 1 en konsonant; 2—2 två vokaler; 3—3 en solid egenskap; 4—4 är godt att ha och att kunna hålla; 5—5 sjöns beskaffenhet sommartid; 6—6 någonting lätt; 7—7 ett »gå-bort-arbete»; 8—8 en plats för sagans barn; 9—9 står i efterfrågan i februari; 10—10 en fågel; 11—11 2 slags pålsverk; 12—12 brädgårdsvara; 13—13 kökskärl; 14—14 en inkomst; 15—15 en plikt; 16—16 hör till järnvägar; 17—17 en lisa; 18—18 tvänne titlar för kvinnor; 19—19 brukas af fruar; 20—20 en blank yta; 21—21 hvad man ej bör vara; 22—22 en åkomma; 23—23 ett läger; 24—24 en blomma; 25—25 spefullt talesätt; 26—26 ett skydd; 27—27 göres af repslagaren; 28—28 2 vokaler; 29 en konsonant.

Triangelgåta.

1	1	2	3	4	5
2	2	5	4	6	
3	3	4	6		
4	4	6			
5	5				

- 1) Jag om krigslist dig påminner.
- 2) Sök i Asien, där jg rinner.
- 3) Du i alla slott mig finner.
- 4) Om jg tänds, jag också brinner.
- 5) Säkert finns jag uti vinner.

C. C. S.

Gåta.

Jag är en person — kan ock vara en fågel — men tag bort min första bokstaf, så är jag ett fortskaffningsmedel.

B—r—o.

Lösningar.

Charad-logogryfen: *Farkost*; kors, ros, rost, Tor, tro, iorska, prost, kraft, tok, skatt, stork, tofsk, ras, rak, arf, fart, fot, sko, ro, ost, saft, Oskar, ask, os.

Julgåtan: Julklappar och julstök öka fliten i både förmak och kök.

Palindromen: tal — lat.

Vokalförändringsgåtan: Last, list, lust, läst, läst, löst.

Charaden: *Lamphatt*.

F. W. Tornberg rekommenderar till julen sitt stora och förstklassiga lager af alla sorters FICK-UP i guld, silver och
 C. W. SCHUMACHER SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisurant!
 Kgl. Hofleverantör — 17 Norrlandsgratan 17, S. ochholm.

En fyrväpling.

Fyrväplingen är lyckans symbol. En oförmodadt funnen fyrväpling anses medföra lycka. Och vill Ni, ärade läsarinna, låta lyckan bestå i den framgång, Ni kan vinna inom hemmets värld, och den tillfredsställelse, denna framgång kan skänka, då vilja vi erbjuda Eder en fyrväpling, som skall värda Eder en god talisman för vinnande af denna framgång, denna tillfredsställelse.

Första bladet i denna fyrväpling sköt fram redan för sju år sedan. Det var då *Idun* begynte utgivas. Från en liten och blygsam början har denna, kvinnan och hemmet tillägnade publikation växt ut, så att den nu bildar ett fast föreningsband mellan tusentals svenska hem. I denna tidnings spalter mötas kvinnornas tankar, här hafva de tillfälle att utbyta åsikter och synpunkter, och här hafva de en ständigt flödande källa till förströelse, hjälp och undervisning.

Den ovanliga uppmuntran, som år efter år i allt högre grad kommit *Idun* till del, har tydligen gifvit vid handen, att den plan Redaktionen följt, varit god. Den är ock allt fortfarande i hufvudsak densamma som från början, om den ock under årens lopp utvecklats och förbättrats. Allt har ock gjorts och göres för att till medarbetare i *Idun* förvärfva vårt lands bästa pennor på de områden, som tidningen omfattar. Också torde ingen annan tidning härstädes kunna uppvisa en så rik och framstående medarbetarlista, liksom ej heller någon annan svensk tidning är så jämnt spridd öfver hela landet som *Idun*, hvilken nu utgår till närmare 2,000 af landets ungefär 2,200 postanstalter med en prenumerantsifra, som redan öfverskjutit det andra tiotusentalet.

Då nu ett årsskifte stundar, är det därför gifvet, att Redaktionen går detsamma till mötes med fast föresats att i alla afseenden ytterligare förbättra tidningen och såmedels göra sig förtjänt af det stora förtroende och det välvilliga öfverseende, som visats densamma från allmänhetens sida. Följande det gamla välkända programmet, skola vi i *Idun* meddela porträtt och biografier öfver förtjänta kvinnor, ledande och undervisande uppsatser i alla ämnen, som beröra kvinnan samt hennes verksamhet i och utom hemmet, svenska originalberättelser och noveller, poem, litteratur och konst, notiser från kvinnovärlden, en gåtadelning, som under året kommer att innehålla flere intressanta pristäfningar m. m. Allt detta i det 8-sidiga hufvudnumret. I den 4- till 8-sidiga bilagan återfinnas matsedlar för hvarje dag året om, en afdelning för kostnadsfria läkäreråd, skött af en bland hufvudstadens mera framstående läkare; vidare de särdeles omtyckta afdelningarna för frågor och svar, där tillfälle gifves för enhver att framställa frågor i alla möjliga ämnen och få dem besvarade; samt framför allt *Iduns Hjälpreda*, hvilken uppsattes i bokform och vid årets slut bildar en bok om mer än 200 sidor, innehållande hundratals husliga rön och råd i allt, som kan förekomma i ett hem. Försedd med ett fullständigt sakregister utgör *Iduns Hjälpreda* en ypperlig uppslagsbok för hvarje husmoder och är, om dess praktiska anvisningar följas, väl värd hela tidningens prenumerationspris. *Hjälpredan* redigeras fortfarande som hittills af fru Mathilda Langlet.

Utom allt detta erhåller en hvar prenumerant hvarje vecka ett 16-sidigt oktavar af *Iduns illustrerade romanbibliotek* eller tillsammans under årets lopp mer än 800 boksidor med omkring 50 originalillustrationer. Den nya årgången öppnas med fru Mathilda Lönnbergs briljant skrifta roman »Fru Holmfrid» med ämne från Sveriges medeltid, hvilken roman enhälligt af prisnämnden tillerkänts det i *Iduns* senaste stora literära täfning utfästa 2,000-kronors priset. Ensam romanbiblioteket torde efter vanligt bokhandelspris vara värdt dubbelt så mycket som kostnaden för en hel årgång af *Idun*.

En nyhet till det kommande året, hvilken i alla hem torde komma att väcka det lifigaste intresse, bedja vi att särskildt få påpeka. Ständigt betänkta på att vara *Iduns* läsarinna till gagn och nytta, hafva vi satt oss i förbindelse med 14 bland hufvudstadens mera framstående läkare, en hvar specialist i någon viss bransch af läkarevetenskapen, och med dem öfverenskommit om en serie artiklar i hälsovård, populärt affattade och särskildt afsedda för hemmen. Denna artikelserie kommer att införas under år 1895 och omfatta bidrag af *d:r A. Afzelius*, hudsjukdomar; *d:r C. Flensburg*, barnsjukdomar; *prof. A. Key-Åberg*, örats, näsans och svalgets sjukdomar; *prof. F. Lemmalm*, nervsjuk-

domar; *d:r A. Levertin*, badbehandling; *d:r Astley Levin*, sjukgymnastik och massage; *d:r E. Nordensön*, ögonsjukdomar; *d:r E. S. Perman*, olycksfall och kirurgiska sjukdomar; *d:r O. Sandberg*, magsjukdomar; *prof. R. Tigerstedt*, våra näringsämnen; *d:r F. W. Warfvinge*, infektions- och bröstsjukdomar; *d:r O. G. Wetterstrand*, hypnotism; *d:r A. Wide*, kroppsliga missbildningar och snedheter; *d:r Karolina Widerström*, fruntimmerssjukdomar. Af huru stort värde en dylik artikelserie från sakkunnigt håll bör värda, ligger i öppen dag.

Nämna vi så till sist det rikhaltiga och eleganta julnumret med sina inemot 30 originalbidrag af våra förnämsta pennor och mer än 40 illustrationer af de mest framstående tecknare, hvilket nummer gratis kommer alla prenumeranter tillhanda, torde vi hafva gifvit en någorlunda utförlig föreställning om hvad *Idun* bjuder sina läsarinna. Och allt detta för det onekligen mycket billiga priset af endast 5 kronor om året. Allmänt erkänt är ock, att ingen svensk veckotidning någonsin förr lämnat sina prenumeranter så riklig och värdefull läsning för ett så ringa pris.

*

Fyrväplingens andra blad framkom kort efter det första. Liksom detta senare, enligt hvad ofvan synes, kan kallas ett blad »af värde», så kan man kalla det andra ett blad »af värd», utan att det därför, såsom här skall visas, bör anses för värdefullt.

Detta andra blad heter *Iduns Modetidning*. Då denna publikation hufvudsakligen säger, huru Ni skall kläda er och sköta ert yttre, torde mången måhända anse den som alltför världslig. Vid närmare betraktande är den nog emellertid outhärlig, ty huru skulle väl en kvinna reda sig utan en dylik rådgifvare? Förut hafva modejournalerna nästan uteslutande funnits på syateljörerna, och damerna hafva nöjt sig med att lita på sina resp. sömmerskor och hos dem studera modejournalen. Numera vill man dock gärna i hvarje hem hafva en dylik rådgifvare till hands. Detta låter sig nu ock lättare göra, sedan modejournaler börjat utgivas till betydligt billigare pris än de förutvarandes, men dock lika, om ej mera eleganta och innehållsrika än de gamla.

En banbrytare i detta hänseende i Sverige har *Iduns Modetidning* varit. Utgörande en svensk upplaga af en bland utlandets största och mest spridda modejournaler, hvilken utgives på sju olika språk, är *Iduns Modetidning* utan all gensägelse Sveriges på en gång största och elegantaste, modernaste och billigaste modejournal, särskildt då den nu från och med det nya årets början utkommer två gånger i månaden. Från en likaledes ringa och obetydlig början har denna publikation vuxit ut till hvad den nu är och för hvarje år vunnit en allt talrikare och tacksammare kundkrets, så att den för närvarande har större upplaga än öfriga härkända modejournaler tillsammans.

Den enda anmärkning, som hittills gjorts mot densamma, har varit, att den utkommit blott en gång i månaden och ej två. Utgifvaren har nu emellertid beslutit afhjälpa detta och låta *Iduns Modetidning* utkomma med två 8-sidiga, rikhaltigt illustrerade nummer månatligen, hvarje nummer åtföljt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga med talrika tillklippningsmönster. Då dock en och annan möjligen fortfarande anser sig vara tillräckligt hjälpt med ett nummer i månaden, vill utgifvaren äfven i detta fall lämna möjligheten öppen. *Iduns Modetidning* kommer till den ändan att under det nya året utgivas i tvänne upplagor: fjortondagsupplagan med 2 nummer och månadsupplagan med 1 nummer i månaden. En välkommen nyhet torde vara, att båda upplagorna komma att utan förhöjd afgift hvarje månad åtföljas af den fina och eleganta färgtrycksplanschen.

Priset å fjortondagsupplagan är endast 5 kronor för helt år och för månadsupplagan som hittills endast 3 kronor, hvilka afgifter måste betraktas som ovanligt billiga, om man betänker, att en annan känd svensk modetidning för ungefär samma valuta betingar mer än dubbelt så högt pris.

Vid prenumeration torde noga angifvas, huruvida man önskar fjortondags- eller månadsupplagan.

*

Kom så för ett par år sedan fyrväplingens tredje blad. Det kan ock kallas ett blad ur ungdomens bok. Det heter annars *Kamraten*, illustrerad tidning för Sveriges ungdom och utkommer med ett 16-sidigt illustrerat nummer 2 gånger i månaden. Afsedd för ungdomen mellan 12 och 18 år, har tidningen af densamma omfattats med det varmaste intresse. Men äfven från föräldrar och lärare har

utgifvaren rönt otaliga bevis på erkänsla och gillande af de tendenser, som utmärka *Kamraten*. Tidningen vill för ungdomen vara en verklig kamrat på lediga stunder, ej en sådan som förleder de unga till odygd och stiftar ofrid dem emellan, utan en, som väcker häg för det goda och rätta, en som för dem tillsammans i lugnt tankeutbyte, en som höjer fosterlandskärleken och stärker bandet mellan de unga och hemmen, mellan de unga och skolan samt en som genom erbjudande af sund och god läsning lämnar ungdomen en välbehölig förströelse mellan arbetsstunderna. För detta ändamål har *Kamraten* ock skaffat sig goda medarbetare och uppställt ett rikhaltigt och omväxlande program. Sålunda bjuder han de unga på historiska och fosterländska berättelser samt intressanta äfventyrsberättelser, vidare poesi, en välförsedd gåtadelning, en särskild afdelning för prenumeranternas egna bidrag, korrespondensafdelning m. m. Ytterligare förekomma uppsatser om all slags sport och lekar samt meddelas råd för anläggande och ordnande af samlingar såsom af frimärken, sigill, mynt, växter, mineralier m. m. Därjämte beskrivas vetenskapliga experiment, s. k. trollkonster etc. Slutligen anordnas intressanta pristäfningar, i hvilka talrika och värdefulla pris utdelas.

Det är sålunda mycket, som ungdomen bjudes på i *Kamraten*, och dock kostar tidningen ej mer än 3 kronor för helt år eller ungefär lika mycket, som betalas för en vanlig ungdomsbok till jul.

*

Det nu beskrifna klöverbladet skjuter i dessa dagar ett fjärde blad, och så är fyrväplingen färdig. Profnummer har nämligen i dessa dagar utgifvits af en ny publikation, hvilken med all säkerhet kommer att fylla ett länge känt behof, som det heter. Titeln blir *Barngarderoben*, illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande och barnens sysselsättande. Huru mången moder har ej ofta råkadt i förlägenhet, när hon skulle sy en ny habit åt sin gosse eller sin flicka, hvarifrån hon skulle få någon på samma gång treflig och praktisk dräkt! Och då barnkläderna ju merendels sys i hemmen, torde det varda synnerligen välkommet för alla mödrar att få en så god hjälpare och rådgifvare härutinnan, som *Barngarderoben* vill vara. Här lämnas prof på och mönster till allt hvad som till ett barns beklädnad hör, från det yttersta till det innersta plagget. *Barngarderoben* är egentligen en internationel tidning, den enda i sitt slag ihela världen. Och då det nu lyckats oss att med den utländske ägaren af densamma få till stånd en öfverenskomelse om utgifvandet af en svensk upplaga af hans vidt spridda tidning, tro vi oss därför kunna påräkna ett säkert stöd för denna svenska upplaga hos alla mödrar.

Barngarderoben utkommer från 1895 års början med ett 8-sidigt nummer hvarje månad, innehållande omkring hundra illustrationer och åtföljt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga med talrika tillklippningsmönster. Tidningen innehåller därjämte en särdeles intressant illustrerad afdelning, som afser att lämna mödrarna en god hjälp vid barnens sysselsättande i hemmet. Genom att rådföra och använda *Barngarderoben* torde många gånger om den ringa prenumerationsafgiften — 3 kronor pr år — blifva ersatt.

*

Medgif således, ärade läsarinna, att denna fyrväpling af publikationer väl förtjänar att tagas vara på i hvarje hem. Den är Eder en hjälpare, och betryggar framgången i allt, som rör Eder själf och ert hem. Och när ett hem blir i alla afseenden väl tillgodosedt och värdadt, då råder inom detsamma glädje, förnöjsamhet och tillfredsställelse. Men dessa egenskaper äro ju grundvalen för den sanna lyckan. Fyrväplingen medför sålunda lycka. Vi hafva endast velat väcka en önskan hos Eder att äga den, och har Ni en gång fått den, vill Ni nog ej släppa den ifrån Eder.

Under tillönskan af ett godt slut på gamla året och ett godt nytt år vilja vi till sist endast meddela, att prenumeration å ofvanstående fyra publikationer mottages å hvarje postanstalt, samt att de allesammans utgivas från Stockholm af *Iduns* grundläggare

Frithiof Hellberg.

